

bićanićevi zapisi o našem starom seljačkom društvu

—→ Rudolf Bićanić bio je sjajan istraživač našeg sela između dva svjetska rata. Pošto je zbog svoga političkog djelovanja kao radićevac odslužio trogodišnju robiju u Srijemskoj Mitrovici, godine 1935. zaputio se među najsiromašniji hrvatski seljački puk i o njegovu životu pribilježio oštromna opažanja. Zašto se zaputio među seljake objasnio je u uvodu knjige **Kako živi narod**, I¹⁾ ovim riječima:

"Nakon tri godine, koje sam proveo osamljen i odijeljen od ljudi u mitrovačkom zatvoru, zaželio sam se svijeta. Ali ne više onog građanskog i gospodskog svijeta u kome sam prije živio. Prekinule su se veze između tog svijeta i mene, i ja sam osjetio da mu više ne pripadam. Pale su mnoge iluzije i rasplinule se pred stvarnošću. Ljuštila se s mene pomalo kora gospodska, doktorska, intelektualistička. Kad čovjek prestane da nosi sva druga posebna obilježja, ne može da se osloni ni na svoj "priznati" socijalni položaj, stečen odgojem, školom ili imetkom (tko ga ima), ni na "veze" prijatelja, osim malog broja vrlo časnih iznimaka, onda tek osjeti, da je samo č o v j e k, bezimen, jednak i izjednačen sa svima drugima. Onda se razvije u čovjeka iskrena i stvarna solidarnost prema onima koji su uvijek u tom položaju, koji su samo ljudi, i ne mogu se pozvati ni na kakve posebne oznake i društveno priznate kvalifikacije privilegiranih.

"Što si Ti?", pitao sam prijatelja Naceka Komeričkog, seljaka iz okoline Samobora, kad je došao u Mitrovicu. "Ja? Ništa". Tako će odgovoriti većina seljaka, a gospoda će se možda nasmijati. A Nacek je htio reći, da nije ništa osobito, posebno, nego isto, što i svi drugi milijuni ljudi, koji žive kao on, seljak, čovjek. Ljudski!"

Bićanića je naročito ljutilo neznanje gradske gospode o tome kako žive seljaci samo nekoliko kilometara daleko od grada. O tome također u predgovoru piše:

"I ja sam se uvjerio, da se o stvarnom životu naroda znade vrlo malo u gradu, među školovanim ljudima. Naša gospoda znadu više o kulturnim strujanjima Beča i Pariza, nego li o kulturnim strujanjima Čučerja i Posavskih Brega, desetak kilometara od Zagreba. Znadu više o političkim ideologijama Engleza i Nijemaca nego što znadu kakvo mišljenje o uređenju društva i države uopće ima hrvatski seljak. Ona se više bave ekonomskim problemima Dalekog istoka nego li da ispitaju kako živi i od čega živi seljak i radnik u

1) Rudolf Bićanić: Kako živi narod, I. Zagreb: Tipografija d.d., 1936.

najbližoj okolini. I onda, kada je najviše nacionalistička, naša inteligencija je to samo formalno, po "ideji", a ne stvarno. Kad je najsocijalnija, ona je to u doktrini i apstrakcijama. No ne samo da se znade malo o stvarnom narodnom životu, nego postoje vrlo često i krivi pojmovi. On se slika onako, kako je nekad bilo, ili kako se kome sviđa, a ne kakav stvarno jest. Pogotovo se malo pažnje posvećuje tome, da se protumače i objasne pojedine pojave i teškoće naroda, da ih se poveže u jednu cjelinu i nađe općenito tumačenje pojedinih pojava."

* * *

Prenosimo u nastavku dva karakteristična zapisa iz knjige **Kako živi narod, I** u kojima Bićanić iznosi zapažanja o seljacima-radnicima i odnosu seljačkog puka prema gospodi. Ti nam zapisi bacaju ponešto svjetla na naš stari, već nestali svijet sela kojeg se ipak dobro prisjetiti.

tekstove odabrao:
vlado puljiz